

2015-05-07
Slutversion

Jackproppen, Hjorthagen

Naturmiljöutredning av mark för ny bebyggelse och parklek

: EKOLOGI GRUPPEN

Beställning: Byggnadsfirman Erik Wallin AB och Stockholms stad, stadsbyggnadskontoret
Framställt av: Ekologigruppen AB
www.ekologigruppen.se
Telefon: 08-525 201 00
Granskningsversion: 2015-05-07
Uppdragsansvarig: Ulrika Hamrén
Foton, illustrationer och kartor: Om inget annat anges: Ekologigruppen AB
Internt projektnummer: 6869
Bild på framsidan från Land Arkitektur.

Innehåll

Innehåll	3
Sammanfattning	4
Bakgrund	5
Naturen i området	6
Habitatnätverk groddjur	8
Övriga naturmiljöer på platsen	9
Skyddsvärda arter	10
Påverkan och konsekvenser	11
Naturmiljö	11
Ekosystemtjänster	13
Åtgärder	13
Beskrivning av delområden, nuläge	15
Område 1, ekbacke och hållmark	15
Område 2a, hållmarker med ek, asp och tall	15
Område 2b, Hjorthagenparken	16
Område 3, litet stentag	17
Område 4, sluttningar kring Böcklingbacken	18
Referenser	20

Sammanfattning

Kv. Jackproppen och platsen för ny parklek ligger i Hjorthagenparken och i ett av Stockholms identifierade ESBO områden (Ekologiskt särskilt betydelsefulla områden). Områdets betydelse består främst i att det utgör en del av Stockholms unika eklandskap och är en viktig spridningslänk mellan Norra och Södra Djurgården i Kungliga Nationalstadsparken.

Sammantaget bedöms områdets värde som livsmiljö och del i Stockholms ESBO-områden inte påverkas påtagligt negativt av föreslagen bebyggelse vid Kv. Jackproppen eller av ny park/parklek. Bedömningen grundar sig på att det även i fortsättningen kommer finnas tillräckligt många stora ekar, såväl som mindre framtidsråd, i området för att den ekologiska funktionen och områdets del i spridningssambandet för ek skall kunna upprätthållas.

Inga kända rödlistade arter, eller arter som omfattas av artskyddsförordningen, bedöms påverkas inom planområdet.

Föreslagen bebyggelse placeras främst på redan ianspråktagen garagemark, men sträcker sig också en bit ut i omgivande naturmark. Detta innebär att det blir ett mindre intrång i en brant, bergbunden ekbacke, där 5 halvstora ekar (ca 25-50 cm i diameter) och 8 små ekar (ca 10 cm i diameter) kommer tas bort. En av de större ekarna kan troligen delvis lämnas kvar i form av en högstubbe, vilket är positivt för områdets naturvärde. Även nedtagna trädstammar kan lämnas kvar i områdets naturmark för att bevara värdefull död ved som gynnar många arter. Nedtagna ekar planeras att ersättas med nya träd. Dessa kan inte fullt ut kompensera för de fullvuxna träden i nutid, men kommer kunna bli värdefulla inslag i framtidens naturmiljöer.

Ett 15-tal stora och värdefulla ekar som står i anslutning till föreslagen bebyggelse kommer däremot inte att påverkas, utan kan stå kvar och därmed bibehålla sina naturvärden. I ett större område i Hjorthagenparken finns ett stort antal ekar som genom framtagen skötselplan har förutsättningar att bevara och utveckla sina naturvärden.

Övrig natur som tas i anspråk består av en sluttning med ca 6 stora björkar och yngre lövträd nedanför husen mot Böcklingbacken. De flesta björkarna och flera av de mindre lövträden kommer försvinna. Även om uppvuxna björkar har ett naturvärde, är de dock inte att jämföra med ek vad gäller antal arter som är knutna till trädet som livsmiljö, och konsekvenserna bedöms därmed bli begränsade. Ett antal av ädellövträden i den nedre delen av branten kommer troligen kunna integreras i parken och på sikt kunna växa sig till stora träd. Nya träd kommer också planteras i området, varav vissa är ekar.

I branten ovanför husen finns ett tidigare litet stentag där det nu växer yngre lövträd och buskar, så som asp, ask, björk och hägg. Området bedöms inte hysa några påtagliga naturvärden som påverkas av att det tas i anspråk.

På platsen för ny parklek växer främst grupper med yngre lövträd, av vilka blommande och bärande arter är av värde för den biologiska mångfalden. Genom parkleken och parkens gestaltning, och ett medvetet växtval, kommer nya blommande och bärande träd och buskar till stora delar kunna ersätta de träd som behöver tas ned.

I gestaltning av husen och husens utemiljöer finns goda förutsättningar att tillföra ekologiska värden i form av blommande och bärande träd, gröna biotopar, stenmurar och småmiljöer som kan gynna insekter och groddjur. Gestaltningen innebär även att bebyggelsen kan integreras i naturlandskapet på ett väl fungerande sätt. Genom att använda verktyget grönytefaktor (GFY) säkerställs att områdets ekosystemtjänster upprätthålls även i fortsättningen.

Bakgrund

Naturmiljö, Jackproppen
Slutversion
2015-05-07

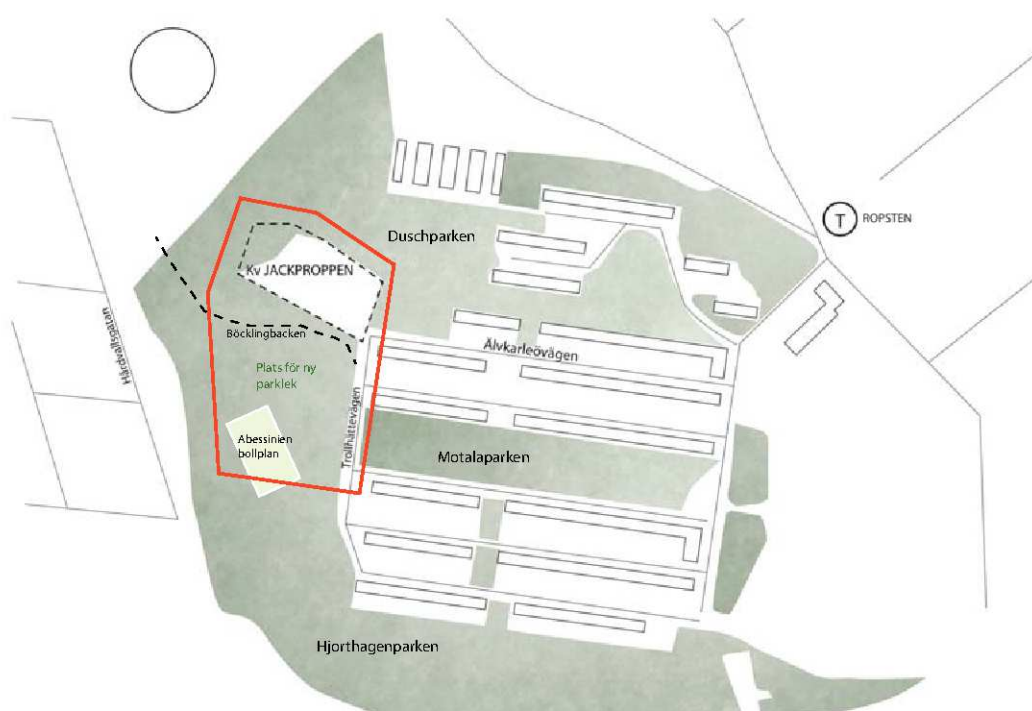
Som underlag till arbetet med detaljplan för Kv. Jackproppen i stadsdelen Östermalm, S-Dp 2013-13780, har en naturmiljöutredning tagits fram. Målet med utredningen är att beskriva områdets naturmiljö och naturvärde, samt dess betydelse i stadens habitatnätverk för eklevande arter och groddjur. Vidare beskrivs kortfattat förslag till åtgärder för att bibehålla och stärka områdets ekologiska funktion.

Utredningen grundar sig på befintligt underlagsmaterial om områdets naturförutsättningar och värden, samt fältbesök vintertid. Platsen har dock besökts under sommarperioden i samband med framtagande av skötselplan för Hjorthagenparken. Ingen riktad inventering av ovanliga arter har genomförts i området (t. ex. inventering av vedlevande insekter), utan det är främst naturtyper, livsmiljöer och förutsättningar för artförekomster som undersökts och beskrivits. Med tanke på projektets begränsade skala och påverkan på omgivande natur bedöms ytterligare undersökningar rimligen inte vara nödvändiga, eller kunna medföra några stora förändringar av utförda bedömningar av planens konsekvenser.

Jackproppen 1 ingår i stadsutvecklingsområdet Norra Djurgårdsstaden och ligger i Hjorthagen. Projektet gäller nybyggnation av ca 40 radhusliknande bostadsrättslägenheter och förskola med ca fyra avdelningar. Kv Jackproppen ligger placerat högt på en hylla, utkuren i hållmarksnaturen. Platsen har en historia som stenhuggeri och är sedan trettiotalet bebyggd med garagelängor för boende i området Abessinien. Garagen skall ersättas av två nya byggnader i form av S-formade låga, yteffektiva mini-radhus, i vilka det också skall inrymmas en förskola. Se start-PM, 2014.

I samband med ny bostadsbebyggelse och förskola utvecklas omkringliggande naturmark i Hjorthagenparken. Det syftar till att skapa mer funktionella och attraktiva möjligheter att röra sig mellan Hjorthagsberget och omgivande stadslandskap. I Hjorthagenparken planeras också en ny parklek, med en byggnad på cirka 115 m². För att förbättra koppling mellan Hjorthagsparken med Motalaparken tas en befintlig barriär bort, en del av Trollhättenvägen, och terrängen anpassas till omgivande parkdelar.

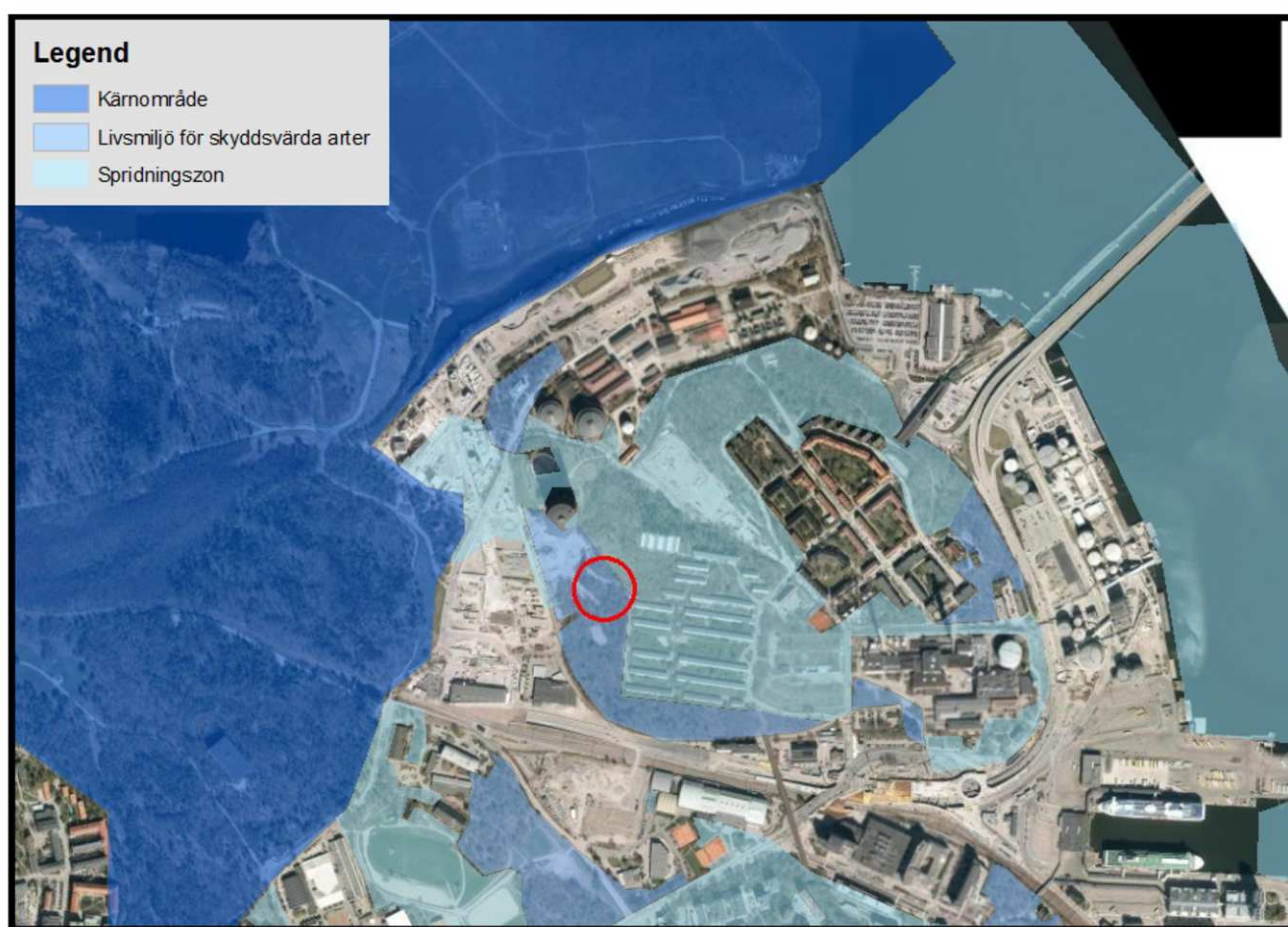
Figur 1. Bild från start-PM 2014-12-17, med tillägg platsnamn och planområde i rött, nedan.

Naturen i området

Kv. Jackproppen och plats för ny parklek ligger i Hjorthagenparken som utgör en del av Stockholms eklandskap. Hjorthagenparken, och ekmiljöer mellan befintlig bebyggelse i Hjorthagen, utgör en viktig länk mellan norra och södra Djurgårdens högt värderade ekmiljöer i Nationalstadsparken. I Hjorthagenparken finns även andra typer av naturmiljöer, där mer lundartade och fuktiga ädellövmiljöer, och hållmarker med tall och ek, är särskilt värdefulla. Områdets höga naturvärden är resultatet av naturliga förutsättningar, men också av människans bidrag genom skötsel och tidigare markanvändning.

Kv. Jackproppen ingår i de grönområden i Stockholm som identifierats som ”Ekologiskt särskilt betydelsefulla områden i Stockholms stad (ESBO)”, se figur 2. Jackproppen ligger inte i något kommunalt kärnområde, men väl i en livsmiljö för skyddsvärda arter, främst kopplade till områdets ekmiljöer.

Figur 2. I stadens ekologiska infrastruktur finns områden som har särskilt viktiga funktioner för växt- och djurlivet och som därmed starkt påverkar förutsättningarna för biologisk mångfald i staden. Dessa områden kallas Ekologiskt särskilt betydelsefulla områden (ESBO), vilket de också omnäms som i stadens miljöprogram. Dessa miljöer delas i sin tur in i kärnområde, livsmiljö för skyddsvärda arter, samt spridningszon. Bild från miljöförvaltningen. Kv. Jackproppen markeras med en röd ring.

Ekmiljöer och ekologiska nätverk

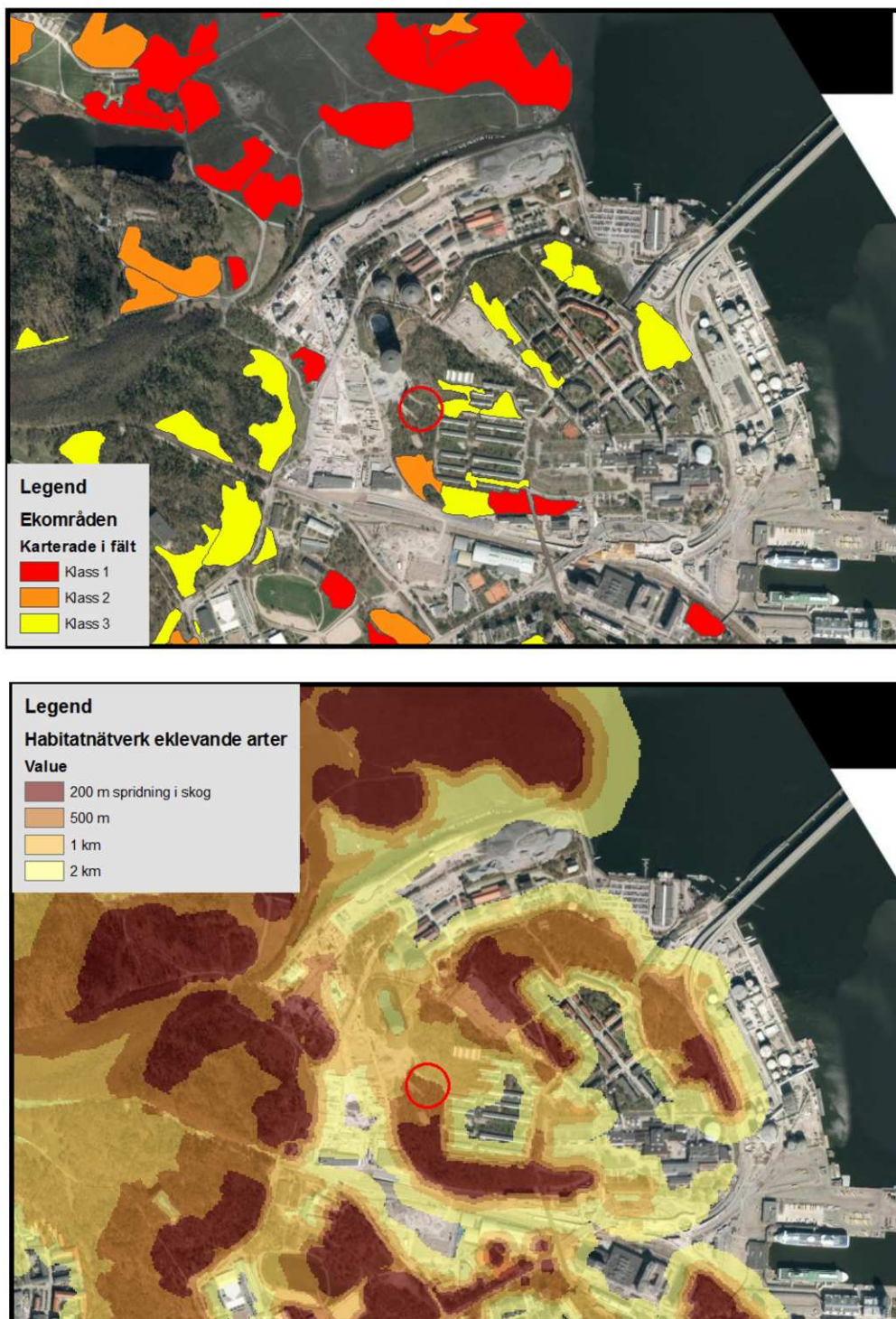
Eken är ett unikt träd som lever mycket länge under rätt förutsättningar, och som utgör livsmiljö åt en lång rad vanliga och ovanliga arter. Även ekar med avtagande vitalitet, och stående och liggande död ved, hyser mängder av arter.

Ekar äldre än 150 år, och särskilt ekar med hål och mulm (kompostliknande blandning av trädmjöl inne i trädstammar) har särskilt höga naturvärden. För att de arter, främst insekter, som är beroende av gamla hålekar skall kunna fortleva är det viktigt att det

finns en stadig tillgång av sådana träd över tiden. Träden skall också stå tillräckligt nära varandra för att arter skall kunna sprida sig emellan. Man brukar tala om hålträdskontinuitet och spridningssamband.

Naturmiljö, Jackproppen
Slutversion
2015-05-07

Utmaningen när det gäller ek är att tänka i de långa tidsperspektiv som är nödvändiga, och planera för att de yngre ekar som finns, eller planteras på en plats idag, är en förutsättning för att bibehålla områdets naturvärden i framtiden.

Figur 3. Den övre kartan visar värdeklassade ekområden från Stockholms ekdatabas. Den undre kartan visar habitatnätverk för eklevande arter, vilket baseras på en modellberäkning av hur arter kan sprida sig emellan de värdefulla ekmiljöerna. Ju mörkare färg desto bättre spridningsmöjligheter. Röd ring visar läget för föreslagen bebyggelse och ny parklek. Kartor från miljöförvaltningen.

Kartorna ovan i figur 3 visar hur läget för ny bebyggelse förhåller sig till områdets ekmiljöer. Kv. Jackproppen angränsar i öster till en ekmiljö klass 3 (høgt naturvärde), och söder om befintlig bollplan finns en ekmiljö klass 2 (mycket høgt naturvärde). Vad gäller habitatnätverket för ek så ligger området inom färgklassningen för 500 meters spridningsavstånd för eklevande insekter, vilket innebär att modellen visar på fungerande samband i Hjorthagenparken för arter man kan tänka sig är förhållandevis lättspridda. Åt väster, över ny bebyggelse i Norra Djurgårdsstaden är sambanden svagare. Ekmiljöerna som står i nedre delen av Böcklingbacken mot ny bebyggelse vid Kv. Norra Kvill, och mot branten vid Jackproppen ovanför bergsskämingen, är därför att betrakta som särskilt värdefulla att bevara och utveckla som en slags "spridningstunga" och avstamp väster ut genom de parkstråk som kommer att uppföras genom ny bebyggelse bort mot Bobergsgatan.

I en studie av naturvärden och ekmiljöer inför planarbetet med Norra Djurgårdsstaden, Dp Västra, gjordes en analys av ekdynamik och förutsättningarna att bibehålla naturvärden för ekmiljöer på sikt (Koffman & Askling, 2008). I studien fördes resonemanget att områdets samtliga ekar är bevarandevärda ur ett framtidsperspektiv, och att antalet grova och värdefulla ekar kommer att öka på sikt, förutsatt att de sköts på rätt sätt. Med den nyligen framtagna skötselplanen för Hjorthagensparken (Ekologigruppen, 2013), finns goda förutsättningar för detta så länge tillräckliga medel för kontinuerlig skötsel säkerställs. Vad gäller specifikt grova hålträd av ek (träd äldre än 250 år), visar analysen av ekdynamik att det troligen bli ett "glapp" framåt i tiden, vilket kan påverka vissa insektsarter som är specifikt bundna till denna livsmiljö och som ofta har en begränsad spridningsförmåga.

Figur 4. Branten med ekar upp mot Duschparken. Nuvarande garagelängor och plats för ny bebyggelse syns nere till höger i bild. Rakt fram syns hörnet Trollhättevägen/Ålkarleövägen. De två större ekarna närmast i bild påverkas inte av planerad bebyggelse.

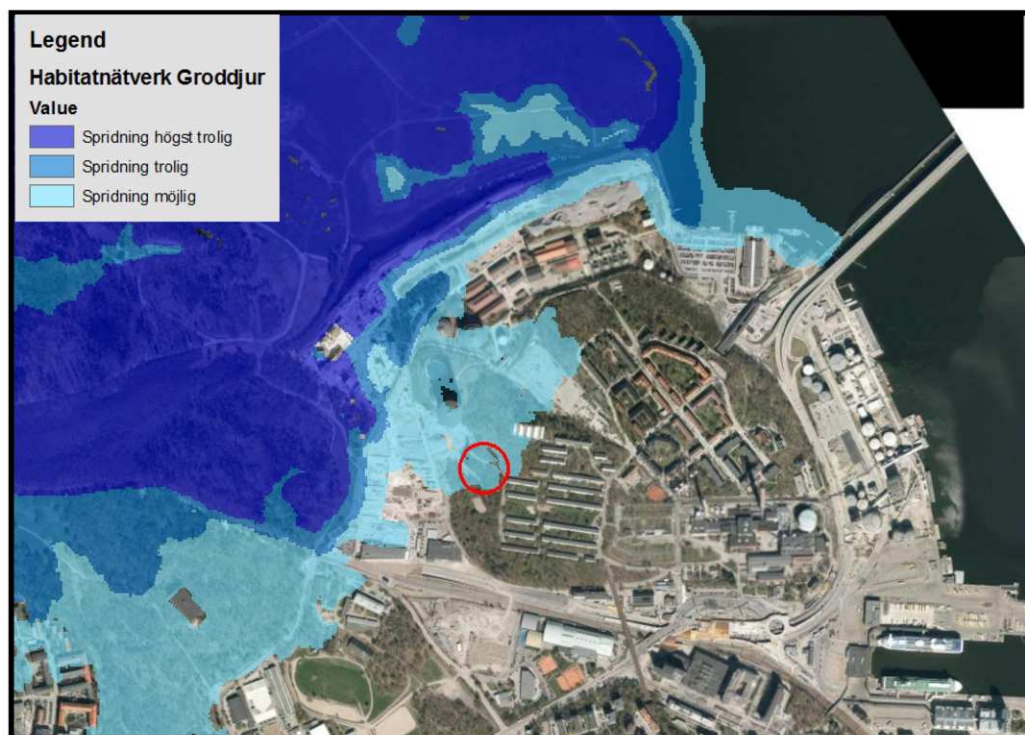
Habitatnätverk groddjur

Kv. Jackproppen ligger precis i utkanten av habitatnätverket för stadens groddjur. Habitatnätverket baseras på avstånd från lämpliga lek- och livsmiljöer, i det här fallet Husarviken och dess strandmiljöer, samt angränsande delar av Nationalstadsparken. I aktuellt planområde eller Hjorthagenparken i stort förekommer inga naturliga öppna småvatten eller våtmarker där groddjur skulle kunna fortplanta sig. Däremot bedöms

naturmarken vara lämplig som livsmiljö under de delar av året som groddjur inte befinner sig i sina lekvatten. I slutningen från Böcklingbacken och befintlig bollplan ned mot ny bebyggelse finns det rörligt markvatten och visst inslag av fuktgynnad vegetation som al och bladvass.

Framtagen gestaltning av nya parkmiljöer i anslutning till Norra Djurgårdsstaden, bland annat vid Kv. Padjelanta och Norra Kvill innehåller nyskapade fuktstråk och öppen dagvattenhantering, vilka möjligen kan erbjuda groddjursmiljöer i framtiden.

Norra Djurgårdsstadens bebyggelse och vägar kommer dock rimligen även fortsättningsvis att utgöra barriärer för groddjur mellan Husarvikens stränder och Hjorthagenparken. En uppförd grodtunnel vid Bobergsgatan i höjd med ny park kommer förhoppningsvis att skapa bättre möjligheter för groddjur att röra sig i området.

Figur 5. Kartan visar habitatnätverk för groddjur där mörkare områden representerar de mest lämpliga miljöerna. Karta miljöförvaltningen.

Övriga naturmiljöer på platsen

Inom och i anslutning till planområdet finns det naturpartier där inslaget av ekar är mindre och andra typer av träd istället dominerar. Norr om Kv. Jackproppen ansluter hållmarker med mycket berg i dagen och vegetation i form av tall, ek, asp och rönn, samt buskar som nyponros och hagtorn. Här finns också ett litet stentag inklämt bakom befintliga garagelängor. Marken är delvis utfylld och bevuxen med yngre lövträd och buskar, samt ett fåtal något större aspar och björkar.

I slutningen nedanför planerad bebyggelse och utmed Böcklingbacken växer främst yngre lövträd i grupper, bland annat alm, hägg, fläder, fågelbär, asp, björk, lönn och ask. Det finns inslag av större träd, bland annat flera stora björkar, enstaka almar och en hästkastanj precis i anslutning till befintliga garagelängor. De blommande och bärande buskarna och träden är av stort värde för insekter, fåglar och andra djur, särskilt där de står upp mot öppen och solbelysta partier.

Kring befintlig bollplan och på platsen för ny parklek finns en rad större parklindor, samt enstaka större ekar, lönn och alm. Även i detta parti finns värdefulla blommande och bärande buskar och träd, främst slånbuskage, fågelbär, hägg och fläder.

Figur 6. Kartan visar naturmiljöer och träd inom aktuellt planområde, samt vilka ekar som påverkas av planerad bebyggelse.

Skyddsvärda arter

Just inom planområdet finns inga uppgifter om förekomst av rödlistade arter, eller arter som omfattas av artskyddsförordningen. Någon riktad artinventering har inte utförts, t.ex. av vedlevande insekter, och bedöms inte heller som nödvändig för att tillföra någon ny kunskap om området. Inom planområdet förekommer i nuläget inga stora håll- eller mulmekar med potentiellt värde för vedlevande insekter, även om flera av områdets ekar i framtiden kommer kunna utvecklas till värdefulla träd.

I Duschparken och på de blomsterrika hållarna norr om aktuellt planområde finns uppgifter i Artportalen om skyddsvärda arter, så som den rödlistade och hotade trumgräshoppan (*Psophus stridulus*, starkt hotad, EN), samt slättergräshoppa, sandgräshoppa, och sandgräsfjäril som lever i torra, varma och blomsterrika miljöer. Dessa arter bedöms inte påverkas negativt av planerad bebyggelse nedanför hållmarken. Ev. skulle planerade gröna biotopstak snarare kunna gynna dessa arter då taken kan bidra med ökad mängd blommor i området.

Däremot bör försiktighet vidtas när stigar anläggs i området uppe på hållarna.

Påverkan och konsekvenser

Naturmiljö, Jackproppen
Slutversion
2015-05-07

Kartan nedan visar placering av föreslagna byggnader, samt hur områdets vegetation påverkas, och vilken ny vegetation som tillkommer.

Figur 7. Konsekvenser för vegetation. Karta från Land Arkitektur.

Naturmiljö

Dagens garagelängor ligger som på en avsats i en sluttning, med hållmarker ovanför och blandad lövskog nedanför och i öster. Större delen av ytan består av garagebyggnader med grus och asfalt som markbeläggning. Vegetationen kommer ganska tätt inpå garagelängorna, och vid uppförande av ny bebyggelse kommer delar av branten ovanför och sluttningen nedanför att tas i anspråk för nya hus och anslutande ytor.

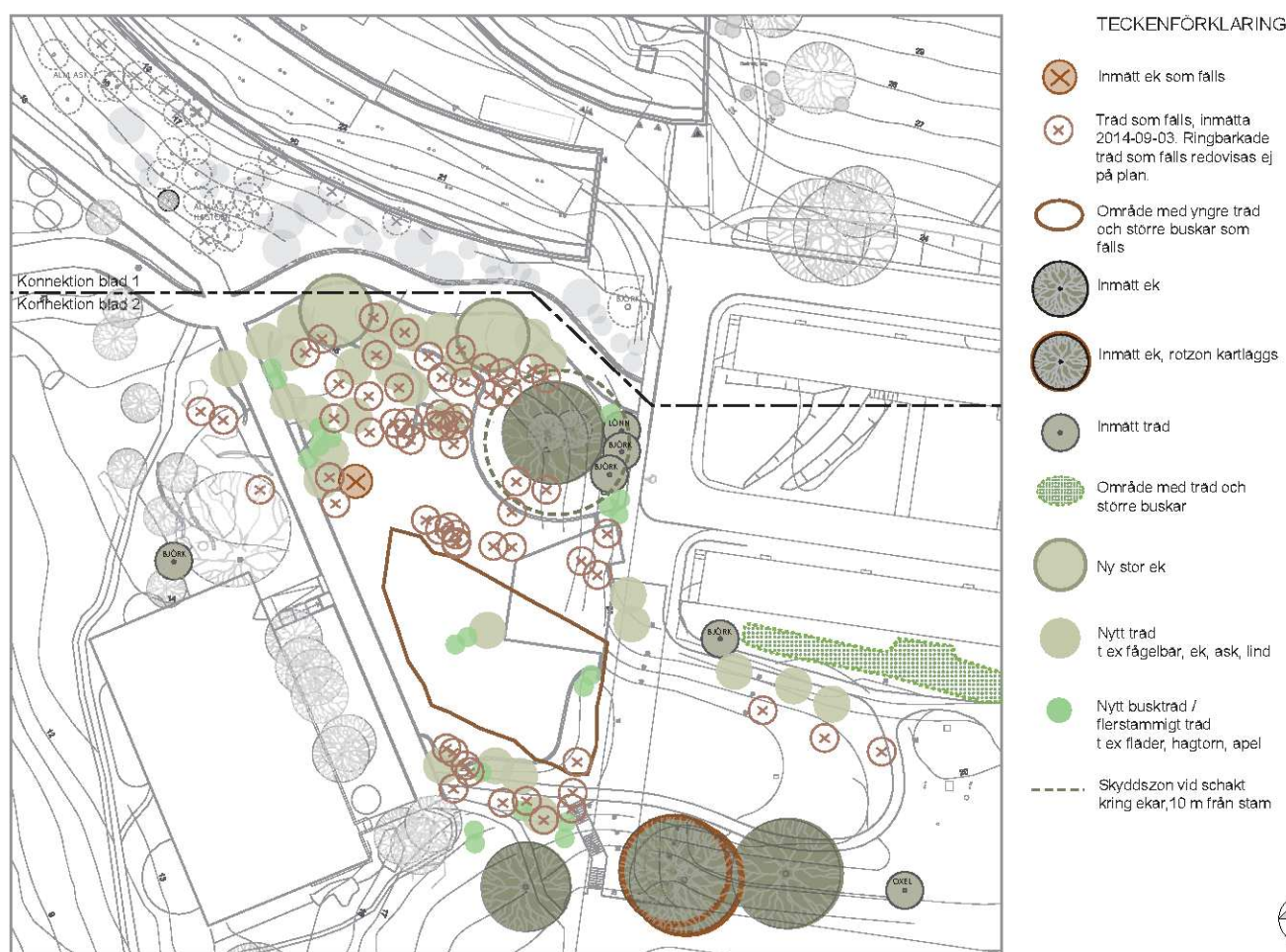
Föreslagen bebyggelse innebär att 5 halvstora ekar (ca 25-50 cm i diameter) och 8 små ekar (ca 10 cm i diameter) kommer tas bort. Se karta figur 7, ovan. En av de större ekarna kan troligen delvis lämnas kvar i form av en högstubbe, vilket är positivt för områdets naturvärde. Även nedtagna trädstammar kan lämnas kvar i områdets naturmark för att bevara värdefull död ved som gynnar många arter.

Ett 15-tal stora och värdefulla ekar som står i anslutning till föreslagen bebyggelse kommer däremot inte att påverkas, utan kan stå kvar och därmed bibehålla sina naturvärden. Av dessa står 7 stycken på den föreslagna förskoletomten i nordvästra branten, och 8 stycken i naturmark en bit från föreslagna hus. I området för ny parklek finns cirka ytterligare 5 medelstora ekar som bevaras, och ett antal mindre. I ett större

område i Hjorthagenparken finns ett stort antal ekar av olika ålders- och storleksklasser, som genom framtagna skötselplan har förutsättningar att bevara och utveckla sina naturvärden.

Övrig natur som tas i anspråk består av en sluttning med ca 6 stora björkar och yngre lövträd nedanför husen mot Böcklingbacken. Flera av björkarna och de mindre lövträden kommer försvinna. Även om uppvuxna björkar har ett naturvärde, är de dock inte att jämföra med ek vad gäller antal arter som är knutna till trädet som livsmiljö, och konsekvenserna bedöms därmed bli begränsade. Ett antal av ädellövträden i den nedre delen av branten kommer troligen kunna integreras i parken och på sikt kunna växa sig till stora träd. Nya träd kommer också planteras i området, varav vissa är ekar.

I branten ovanför nuvarande garagelängor finns ett tidigare litet stentag som tas i anspråk, där det nu växer yngre och medelstora lövträd och buskar, så som asp, ask, björk, hägg och nyponros. Marken är delvis utfylld. Området bedöms främst vara av ett begränsat och lokalt naturvärde genom de blommande buskarna och viss tillgång på död ved och lövträd som på sikt skulle kunna växa sig stora.

Naturkonsekvenser blad 2 skala 1:500/A3

Grontmij | Landskapsarkitektur

Figur 8. Plan över parklekens konsekvenser för vegetation. Grontmij.

Uppförande av ny parklek, och sammanlänkning av Hjorthagenparken med Motalaparken, innebär att främst yngre lövträd avlägsnas, samt att några ytor med värdefulla brynmiljöer och buskar för fåglar och insekter (slån, hägg, fågelbär) försvinner. Att delar av Trollhätttevägen ersätts av parkmark innebär å sin sida att grönytan ökar i området. Se figur 8, ovan.

Ett par större ekar (diameter ca 70 cm) som står i Motalaparken vid kanten av Trollhättevägen avses bevaras i samband med att parkerna byggs ihop.

Sammantaget bedöms områdets värde som livsmiljö och del i Stockholms ESBO-områden inte påverkas påtagligt negativt av föreslagen bebyggelse vid Kv. Jackproppen eller ny park/parklek. Bedömningen grundar sig på att det även i fortsättningen kommer finnas tillräckligt många stora ekar, såväl som mindre framtidssträd, i området för att den ekologiska funktionen och områdets del i spridningssambandet för ek skall kunna upprätthållas. Områden med värdefulla brynmiljöer med blommande och bärande arter tas bort, men ersätts till stora delar av ny växtlighet med motsvarande ekologiska funktioner, varför påverkan bedöms bli begränsad.

Inga kända rödlistade arter, eller arter som omfattas av artskyddsförordningen, bedöms påverkas.

Ekosystemtjänster

Ingen specifik bedömning av områdets ekosystemtjänster har utförts, utan här förs enbart ett översiktligt resonemang.

Naturmark och gamla träd har ett värde i det som kallas ekosystemtjänster.

Ekosystemtjänster spelar en viktig roll för stadens hållbarhet, klimatanpassning och ekonomi, men uppmärksammas oftast inte i ekonomiska kalkyler. Biologisk mångfald, luftväxling, temperaturreglering, vattencirkulation och flödesdämpning är exempel på ekosystemtjänster som grönytorna inom detaljplaneområdet bidrar med. Vidare bidrar grönområden med ekosystemtjänster som pollinering, reglering av skadedjur, samt tillhandahåller rekreativelement som påverkar folkhälsan positivt.

Detaljplanen innebär att viss del naturmark tas i anspråk, vilket minskar utrymmet för ekosystemtjänster, främst tjänsten biologisk mångfald, på en lokal nivå. Föreslagen gestaltning av hus och nyttjandet av verktyget grönytefaktor (GFY) innebär dock en hög ambition att gestalta och bygga nya förutsättningar för tillhandahållande av ekosystemtjänster i området. Detta sker främst genom gröna biotopar, och genom att förskolegård och andra utemiljöer förses med värdeskapade växtlighet, samt småmiljöer för insekter och groddjur i stödmurar, lekmaterial och andra landskapselement.

Ny parklek och anslutande parkytor är medvetet utformade vad gäller markmodellering och gestaltning av nya lektytor, med målet att bevara så mycket av den naturliga vegetationen och värdefulla träd som möjligt. Vid val av växter som ersätter nedtagen vegetation och för nya planteringsytor, har biologiska aspekter som blomning och bär varit viktiga, samt att växtvalet till största delen skall vara anpassat till de arter som redan finns på platsen.

Sammantaget bedöms områdets förutsättningar för tillhandahållande av ekosystemtjänster bibehållas, eller till och med kunna förbättras, främst på den plats där det idag finns garagelängor. Planerad parklek tar viss grönyta i anspråk, men denna ersätts till stora delar av att man tar bort delar av Trollhättevägen och anlägger parkmark, vilket gör att förutsättningarna för tillhandahållande av ekosystemtjänster kvarstår. För kulturella ekosystemtjänster (rekreation, hälsa, kunskap) bedöms förutsättningarna förbättras i området med ny park och parklek där människor kan mötas, aktivera sig och njuta av platsen.

Åtgärder

- Ur ekologisk synvinkel hade det varit till nytta att ytterligare begränsa intrånget i den östra branten i kanten mot ekmiljö av klass 3, högt naturvärde.
- Nya hus, anslutningsvägar och andra ytor bör planeras så att intrång i naturmark minimeras och träd kan sparas. Särskilda ansträngningar bör göras för områdets äldre ekar vid i kanten mot Duschparken, samt på planerad förskolegård och grönyta mot branten i väster. Observera att trädens, särskilt ekarnas, rötter är känsliga för påverkan

av schakt, och att rötterna når lika långt ut som trädkronan. Frilagda rötter skall inte grävas/slitas av utan bör beskäras och täckas över för att bevara fukten.

- Hög ambition vad gäller bevarandet de två stora ekarna i Motalaparken, precis vid Trollhätttevägen, är en förutsättning, i samband med att parken länkas samman med Hjorthagenparken och ny parklek.
- Ca 5-10 stycken nya ekar (*Quercus robur*) i olika plantstorlekar, varav några större, bör planteras i området som ersättning för nedtagna träd. Nya ekar kan inte fullt ut ersätta nedtagna gamla träd, men bidrar ändå till att upprätthålla kontinuiteten av ekar i området på längre sikt. Ekplantorna bör inte vara uppstammade, utan ha lågt sittande grenar.
- Två uppvuxna ekar (ca 25 cm i diameter) från universitetsområdet vid Frescati kommer att placeras i området, vilket är mycket positivt för att förkorta ”leveranstiden” för äldre ekar.
- Nedtagna större trädstammar av ek, och vissa andra lövträd, bör företrädesvis sparas i området och placeras ut på plats eller i närområdet, i form av så kallade faunadepåer. Död ved är en värdefull resurs som gynnar många arter.
- En skötselplan finns framtagen för Hjorthagenparken. Det är av stor vikt att det fortlöpande avsätts medel för återkommande skötselåtgärder och utvärdering av ekbeståndets utveckling, så att unga och medelålders ekar fortsatt har goda förutsättningar att utvecklas till träd med höga naturvärden.
- För att stödja och utveckla områdets potentiella värde som miljö för eklevande arter, skulle man kunna undersöka möjligheten att placera så kallade mulmholkar/baggholkar i vissa av ekarna i området. Mulmholkar är ett sätt att härma de naturliga förutsättningarna som finns inne i en gammal ek, och består av stora träholkar fyllda med en speciellt framtagen blandning av sågspån, kompost, m.m.
- Övervintringsmiljöer för groddjur skulle kunna anläggas på lämplig plats i området, gärna nära planerad våtmark vid Kv. Norra Kvill.

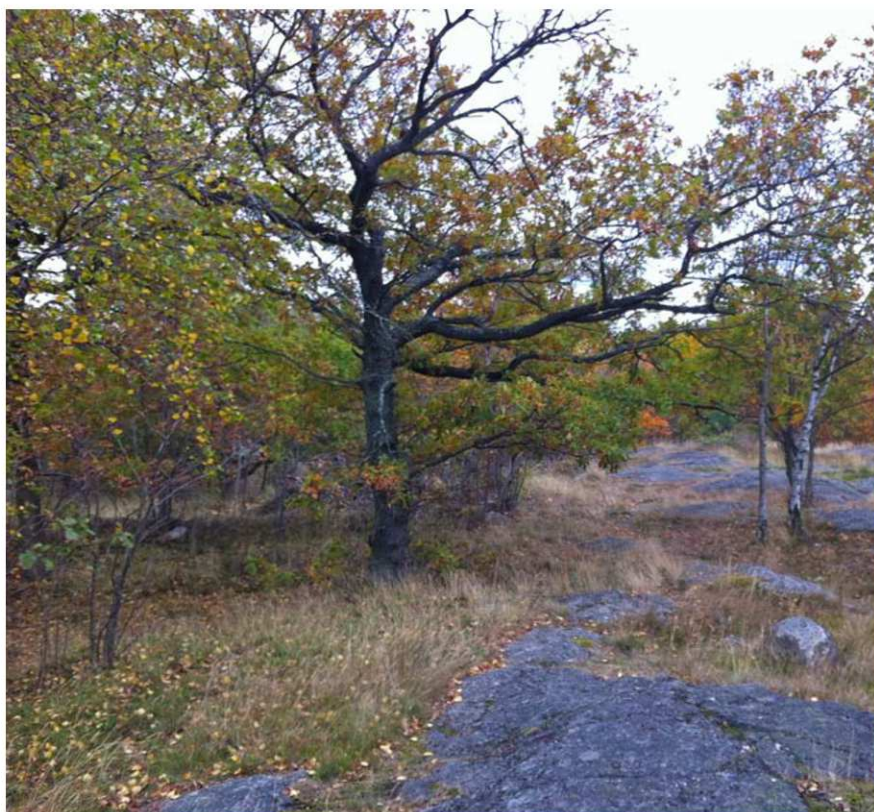
Beskrivning av delområden, nuläge

Naturmiljö, Jackproppen
Slutversion
2015-05-07

Delområden visas på karta ovan, figur 6.

Område 1, ekbacke och hållmark

Södervänd sluttning norr om Älvkarleövägen, upp mot Duschparken och utmed höjdens hållmarker. Sluttningen är bevuxen med ekar, och ingår i stadens ekdatabas som ett område av klass 3 (høgt naturvärde). I området finns flera större ekar (diameter uppåt 70), men ingen riktigt stor hålek. I branten är ekarna att likna vid krattekar, dvs de är förhållandevis små, men kan ändå vara gamla då de växt långsamt. Det finns även en spridning av ek i olika storleksklasser, vilket är positivt för beståndets framtida utveckling. Tillgången på värdefull död ved är förhållandevis begränsad, men det finns enstaka stående och liggande trädstammar, främst av löv.

Figur 9. Ek, björk och blomsterrika hållmarker upp mot Duschparken. Se även bild figur 4.

Förutom ek växer det även rönn, tall, asp, björk och oxel i sluttningen, och markskiktet består främst av gräs, med inslag av örter som blåsippa. I Duschparken och på hållmarkerna ovanför aktuellt planområde finns uppgifter i Artportalen om förekomst av den starkt hotade trumgräshoppan, och andra insektsarter som gynnas av solöppna och blomsterrika miljöer. Detta gör miljön till ovanlig och skyddsvärd.

Område 2a, hållmarker med ek, asp och tall

Som en fortsättning på område 1 finns en blandad vegetation utmed hållmarkerna och branten ovanför garagelängorna. Bitvis är det främst berg i dagen, men i nedre delen av branten växer ek, björk och asp, särskilt långt i väster ut mot den stora bergsskäringen. Vissa av ekarna är medelstora, men en diameter på mellan 25-50 cm, och har goda förutsättningar att på sikt utveckla sina naturvärden. Ekarna är även av vikt för de ekologiska spridningssambanden och habitatnätverket för ek, då de står längst ut som en liten utlöpare av Hjorthagenparkens västra del. För sambanden genom de nya parkmiljöerna genom Norra Djurgårdsstaden mot Norra Djurgården och

Nationalstadsparken är det av vikt att de bevaras. Området bedöms liksom område 1 vara av högt naturvärde, klass 3.

Figur 10. Område 2a, ekbrant ovanför garagelängorna i väster. Foto: Land Arkitektur.

Figur 11. Ekar och björkar ovanför garagelängorna, längst i väster ovanför den stora bergsskämingen. Foto: Land Arkitektur.

I branten finns även några stora björkar varav vissa lutar kraftigt ut mot befintliga garagelängor. Björkarna konkurrerar i viss mån med ekarna om utrymme och ljus.

Område 2b, Hjorthagenparken

Varierande lövdominerad blandskog, med stort inslag av ädla lövträd som ek, lind, ask, alm och lönn. I området finns ett mindre antal stora ekar, och hela området bedöms vara av högt naturvärde, klass 3. Området angränsar i söder till ett ekområde av klass 2, mycket högt naturvärde (utanför kartbilden).

Figur 12. Övre bilden visar Hjorthagenparken strax bortanför befintlig bollplan, öster om planområdet. Nedre bilden visar små ekar, viktiga för återväxten, vid stigen som löper in i Hjorthagenparken från Böcklingbacken.

Det finns även flera vidkroniga mindre ekar som är mycket viktiga för återväxten av ek och framtida naturvärden, se bild, figur 10.

Bitvis finns partier med stort inslag av blommande och bärande träd och buskar, så som fågelbär, hägg, fläder, hagtorn, nyponros och slån, vilket är av stort värde för fågelliv och insekter, samt förhållandevis ovanligt i stadens inre delar.

Område 3, litet stentag

I branten ovanför befintliga garage finns ett tidigare litet stentag där det växer yngre och medelstora lövträd och buskar, så som asp, ask, björk, hägg och nyponros. Marken är delvis utfylld. Området bedöms främst vara av ett begränsat och lokalt naturvärde

genom de blommande buskarna och viss tillgång på död ved och lövträd som på sikt skulle kunna växa sig stora.

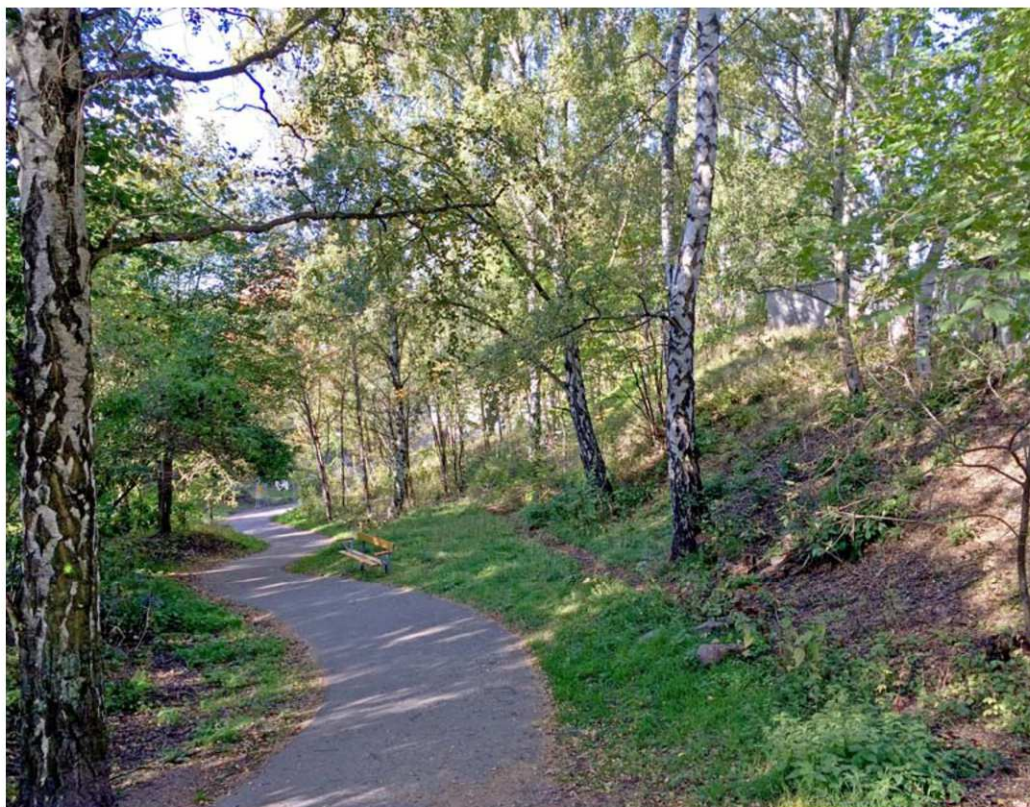
Figur 13. Stentag med yngre lövträd och buskar. På övre bilden syns garagelängorna lite svagt längst till höger, med vita tak.

Område 4, sluttningar kring Böcklingbacken

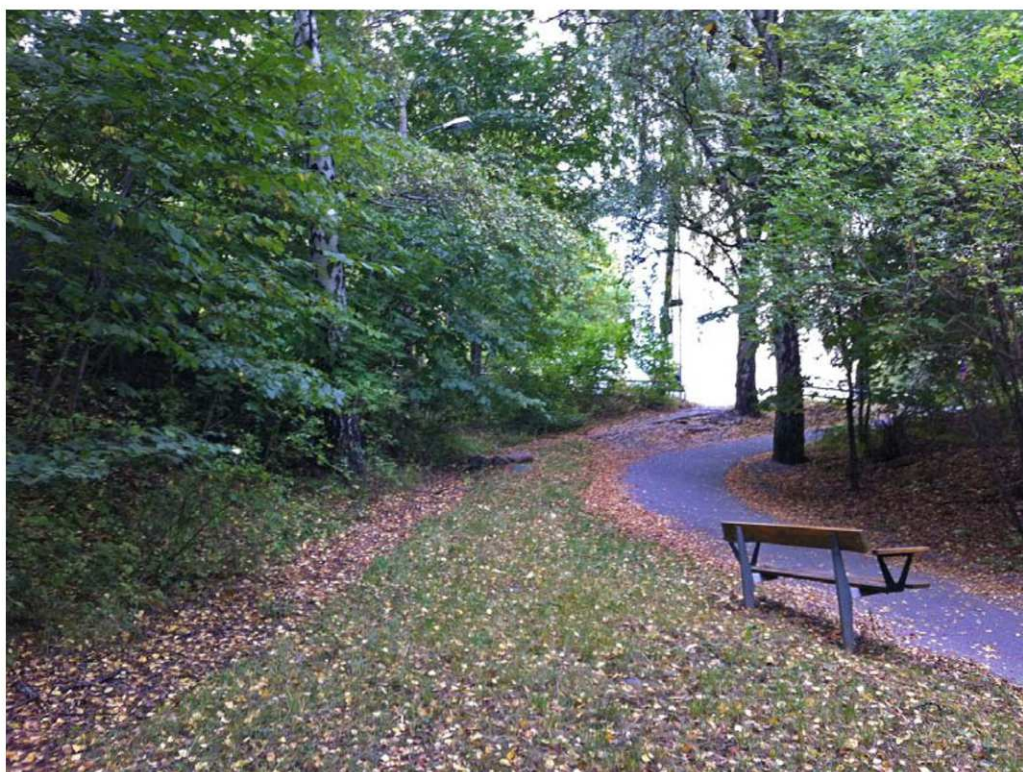
På ömsom sidor om Böcklingbacken, samt kring befintlig bollplan, växer främst yngre lövträd av alm, asp, ask, lönn och fågelbär, samt hägg, och fläder. Det finns även ett antal större björkar utmed gångvägen, en mycket grov alm i sluttningen nedanför garagelängorna, samt ett par, tre större ekar upp mot Trollhättvägen. Utmed befintlig bollplan finns en rad med stora parklindar.

Mellan Böcklingbacken och befintlig bollplan finns täta lövpartier med stort inslag av blommande och bärande träd och buskar, så som fågelbär, hägg, fläder, hagtorn, nyponros och slån, vilket är av stort värde för fågelliv och insekter, samt förhållandevis ovanligt i stadens inre delar.

Naturmiljö, Jackproppen
Slutversion
2015-05-07

Figur 14. Bilden visar övre delen av Böcklingbacken, precis nedanför Trollhättevägen. Garagelängorna syns svagt uppe till höger i bild. Foto Land Arkitektur.

Figur 15. Böcklingbacken nedifrån, med garagen utanför bild, uppe till vänster.

Referenser

Tryckta källor

Grontmij Landskapsarkitektur, 2015. Planer över ny parklek och park.

Koffman, A- & Askling, J., 2008. Naturmiljöutredning. Underlag till MKB inför ny bebyggelse Hjorthagen, Norra Djurgårdsstaden, Dp Västra. Calluna AB, Stockholm.

Land Arkitektur, Wallin, Kjellander+Sjöberg, 2015. Planer över bebyggelse och vegetation.

Stockholms stad, miljöförvaltningen, 2015. Kartutdrag av stadens habitatnätverk, ekdatabas och ESBO-områden.

Stockholms stad, miljöförvaltningen, 2014. Underlag för miljö- och hälsofrågor. För detaljplan Jackproppen 1 i stadsdelen Hjorthagen, Dp 2013-13780. Dnr 2014-016695

Stockholms stad, Exploateringskontoret, 2014. Norra Djurgårdsstaden grönytefaktor. Hjorthagen, version 3.0, DPL Jackproppen.

Stockholms stad, 2013. Skötselplan för södra Hjorthagenparken. Ekologigruppen AB.

Stockholms stad, 2007. Stockholms unika ekar. Ekdatabasen. Ekologigruppen AB.

Källor på nätet

Artportalen, SLU, utdrag över registrerade artfynd i området.

Artdatabanken, SLU, utdrag ur observationsdatabasen och Artportalen, 2015-03-06 (Rödlistan 2010).